

ТЕОДОР СТЪРДЖЪН НИОБА

Превод от английски: Любомир Николов, —

chitanka.info

Тя настоя да потеглим заедно, макар че знаех какво ще стане. Беше много красива — по красива от моята любима Айрис. Казваше се Ниоба и имаше тъй разкошни коси, че когато слънцето грееше отгоре, лицето ѝ оставаше в сянка. Бяха тъмни, колкото е тъмен цветът на жаравата в сравнение с пламъците и веднъж някаква селска жена рекла, че Ниоба носи душата си в косите. Аз тогава бях Харалд и вярвах, че Ниоба няма душа. Още го вярвам.

Яздехме из бърдата, предпланините на Карн Енглин в „Малката Англия отвъд Уелс“. Тръгнах с нея, защото тя бе въоръжена, а аз не. Не се отделях, защото яздеше не по-зле от мен, а в стрелбата нито един мъж не можеше да я надмине. Не се страхувах, защото страхът се гради върху надежда — надеждата за бягство; а в мен нямаше и капка надежда. Не проговорих до края, а и тогава бях съвсем кратък. Но тя говореше през целия път с глас като траурна музика и се наслаждаваше на хладната си ненавист към мен.

— Израснах сама — мълвеше тя. — Съвсем сама, само със своя свят, който е мъртъв от три века, и с теб. Ти, поетът Харалд, дойде при мен от бърдата, див като гъстите храсталаци и изпълнен със смях, който ме караше да се стъписвам. Не вярвах на твоите безредни мисли и ненадейни постъпки; презирах те, защото бе нещо, което не можех да разбера.

Тя помълча, а тревата шушнеша под копитата на конете. Тя бе странно създание, тази Ниоба. Смяташе за сън наяве днешния свят с неговите хора, небе и слънце, въздух и жилища. Вярвам, че гербът на рода Пембрук бе изсечен върху неземното ѝ сърце. Нищо чудно, защото мислеше като Пембрук, книгите, дрехите и обноските ѝ бяха типични за този род. Както и възлюбените — всички, освен единствената ѝ истинска обич. Ах, можеше ли да ме вини и за това?... Умът ѝ бе роден преди триста години като Мери Сидни, сестра на сър Филип и вдовица на граф Пембрук. Брат ѝ бил поет и след смъртта му графинята от седемнайсети век се насочила към поезията... и поетите. Спенсър знаел това и разказал за нея. Никой не знае какво е станало с ума на Мери Сидни; ала аз знам, че след триста години Мери Сидни се бе превърнала в Ниоба Пембрук. Да, знам го.

— Ти беше глупак, който танцуваше под слънцето и дръзваше да обича един западнал свят, докато аз стоях в мрачните сенки около замъка и те гледах. Ти дръзваше да обичаш дърветата наоколо и

аромата на вятъра от пуцинатаците. Стоях настрани, виждах те, чувах как напяваш стиховете си в странни ритми и изгарях от презрение и ненавист. Заварвах те да драскаш върху късчета хартия из околностите на замъка. Събирах ги и тайно плачех над тях. Ти дръзваше да обичаш, а мен оставяше сама. Дръзваше да обичаш — хладно повтори Ниоба, — да обичаш Айрис. Незабелязана, аз те виждах до нея, четях и препрочитах песните ти след нейното идване. Песните ти бяха чудесно написани и притежаваха тъкмо каквото мразя — смях и изящество.

Очите на Ниоба бяха ту сиви, ту синьозелени, ледени. Като северното сияние, що се променя пред очите ти и виждаш, че вече е съвсем друго, без да усетиш промяната. Очите ѝ ме докосваха леко, също тъй леко, както ръката ѝ докосваше оръжието и аз разбрах, че ще е скоро.

— О, ти беше покорен — каза тя. — Заповядвах да стоиш до мен и ти се подчиняваше. Презирах те за това. Говореше добре и четеше добре, когато слагах слова в устата ти или книга в ръцете ти. Но когато желях да ми говориш с ум и сърце, ти се запъваше и мънкаше като копач на торф — пазеше словесната си магия за перото... и за Айрис. Можеше да имитираш словата ми и словата на древни поети докато бях край теб, ала инак в присъствието ми ставаше като ням. Мразя те, че ме накара да изневеря на себе си, че ме изкуши да тръгна от живота в миналото към изродения живот на тъй нареченото настояще. Мразя те, че избра някаква си нищожна жена пред мен — *пред мен!* Мразя те, че ме накара да ѝ завиждам — на нея, която е едnodневка, танцуваща в гаснещите лъчи на един нереален свят.

Аз все още мълчах, защото познавах Ниоба, познавах омразата и следователно знаех с каква сила мрази Ниоба. Гледах как скалистата снага на Карн Енглин се извисява над Пембрукшър и мислех за Айрис. Айрис бе крехка и се люшкеше от вятъра като стрък златна пшеница. Ветровете на моя смях и моята страст изтръгваха в отговор смях и страст от душата на Айрис. Обичах я. За момент се загледах в Ниоба, твърда и необяснима. Може да съм обичал Ниоба, помислих, гледайки как един слънчев лъч опитва да се изтръгне от бездната на косите ѝ. Ала мъж с душа и тяло не може да обича жена, надарена с вечно и могъщо спокойствие. Дори сега, когато говореше за своята обич, ненавист и мъка, в нея нямаше страст. Нито капка, дори когато вплете поглед в моя и прошепна:

— Тази сутрин убих Айрис, Харалд.

Спрях, скочих от коня, подирих опора в топлото му тяло и отново надникнах дълбоко в очите на Ниоба. Нямаше страст там — велики Боже, нямаше дори задоволство. Най-сетне проговорих:

— Накарах те да страдаш, Ниоба. Отнех ти гордостта. Знам какво ще направиш сега, Ниоба, и когато го сториш, знай, че си сторила точно каквото искам и си ми дала каквото най-силно желая. Убий ме сега, Ниоба.

Конят ми се вдигна на задни крака и побягна от трясъка на изстрелите; нейният стоеше неподвижно и трепереше, понеже се боеше от нея, както всяка друга жива твар. Тя заби по куршум във всяко от очите ми и още един в сърцето, после препусна назад. Аз лежах и с разкъсани очи гледах как от ръзцъфналия храст капе кръв.

След като плътта изстина, вече не бях Харалд, затуй се издигнах над него и полетях към замъка и Ниоба. Вече бе тъмно и хладно; ала аз знаех, че ще е тъй. Сега виждах красивите бърда и без светлина.

Зарях се около замъка и като полъх преминах през прозореца в стаята на Ниоба. Тя седеше пред огледалото и разпуснатите ѝ коси падаха като водопад, за да се струпат край стола. Никоя жена не е имала подобни коси... Седеше, подпряла брадичка върху юмрука си и опитваше да се усмихне на своя образ, ала не можеше. Обгърнах я като саван и гласът ми отекна дълбоко в главата ѝ:

— Към гробницата, Ниоба!

Тя не трепна, не помръдна цяла минута. После бавно се обърна и погледна зад себе си. Леко помръдна вежда — единственото движение по лицето ѝ — и бавно се завъртя пак към огледалото. Още мъничко я оставих да се гледа, после отново заговорих в главата ѝ:

— Облечи се, Ниоба, и върви в гробницата!

Ниоба стана и се облече.

Дълъг бе пътят до гробницата и през цялото време лицето на Ниоба остана спокойно, а сърцето ѝ биеше бавно и равномерно. Аз бях с нея — тя ме носеше! — и усещах, че се страхува. Тя знаеше къде е гробницата, но никога не бе ходила там. Знаех защо. Това бе единственият родов имот, който отбягваше... и аз знаех защо!

Вятър виеше около гробницата и говореше на Ниоба с гласа на Харалд:

— Към гробницата, Ниоба!

Тя пристъпи като сомнамбул и плащът се развяваше зад нея, ту литваше нагоре, ту я обгръщаше, а вятърът дърпаше косите ѝ да погали с тях плаща.

— Чети, Ниоба.

Изведнъж тя изкрещя, сетне още веднъж и още веднъж, ала никой не чу. Писькът излетя от устните ѝ като смях — онзи весел, победоносен смях на Харалд, когато за пръв път целуна Айрис. А още по-мощно от него крещеше вятърът...

— Чети, Ниоба! Чети, Ниоба!

Аз бях ореол, равномерна и тайнствена светлина около нея, а когато приведе глава към камъка, напругайки сили срещу вятъра, срещу мен, срещу себе си, светлината се разгоря и протритият надпис подскочи насреща ѝ.

— *Чети, Ниоба!* — крещеше вятърът, крещеше Харалд, крещеше ореолът около Ниоба, крещеше... самата Ниоба.

И тогава тя прочете епитафа, от който се бе бояла. Гласът ѝ бе ясен и надвиваше воя на вятъра; бе тъй потресена, че не трепереше; бе познала страха и потънала в бездните отвъд него, също както Харалд сред пущинака. Древните стихове звучаха прекрасно в нейните устни:

*Почива вечно в този пристан тих
жената, вдъхновила всеки стих;
на Пембрук майка и сестра на Сидни.
О, Смърт, дорде сред жертвите си свидни
намериш друга нежна като нея,
и твойто име в гроба ще изтлее.*

Въпреки всичко Ниоба бе жена и хвалебствените слова я ободриха; поне колкото отново да се надигне от пълното отчаяние към нивото на страха и да замлъкне.

— Продължавай! — изплака вятърът и аз се разсмях буйно. — Пророчеството! Чети, Ниоба!

Неуверено отначало, сетне все по-ясно, тя зачете...

*И нека вече никой да не мине
край този гроб, защото след години
жена прекрасна с името Ниоба
ще прочете словата върху гроба
и вкаменена в миг ще онемее
да плаче като паметник над нея!*

*И сред див смях — моят смях — Ниоба изпълни пророчеството.
Сега обичам Ниоба. Мъж с душа и тяло не би могъл, ала аз
мога. Двамата сме почти щастливи заедно, когато възсядам
прохладния вятър и стена около гробницата...*

Бележка: Тази гробница на Мери, графиня Пембрук, починала през 1621 г., все още съществува заедно с епитафа (от Уилям Браун). Колкото до „паметника над нея“, не можем да бъдем сигурни! Всички останали факти са автентични.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.